

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tiedonhallintalakiehdotus – tiedonhallinnan kuvaukset

14.9.2018 Riitta Autere

Tiedonhallintalain esittelytilaisuus

Julkisen hallinnon digitalisoinnin ja ICT-toiminnan ohjaus

Tiedonhallinnan kuvausten laadinta

- *Kuvausten tekeminen:* tiedonhallintayksikön on kuvattava tavat, joilla tietoaineistot muodostuvat tietovarantoihin.
- *Tuki tekemiselle:* tiedonhallintayksikössä on mm.:
 - määritely tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut,
 - ajantasaiset ohjeet tiedonhallinnan vastuiden toteuttamisesta,
 - tarjolla koulutusta,
 - asianmukaiset työvälineet tiedonhallintaa koskevien velvollisuuksien toteuttamiseksi.
- *Kuvaamisen seuranta:* Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on valvoa kuvausten laadintaa.
- Valtiovarainministeriö koordinoisi ja ohjaisi muun muassa julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen sanastojen määrittelyä.

Yhteentoimivuuden yleinen ohjaus: Julkisen hallinnon yleinen tiedonhallintakartta

- Yhteentoimivuuden yleisen ohjauksen toteuttaminen:
- Valtiovarainministeriö huolehtii julkisen hallinnon yleisen tiedonhallintakartan ylläpidosta.
- Ministeriöiden on huolehdittava julkisen hallinnon yleisen tiedonhallintakartan sisällön ajantasaisuudesta.
- Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin julkisen hallinnon yleisen tiedonhallintakartan sisällöstä ja ylläpidon toteutuksesta.

Kuvaus toimintaympäristön tiedonhallinnasta:

Tiedonhallintamalli

- Tiedonhallintayksiköllä on selkeä kuvaus toimintaympäristön tiedonhallinnasta, jolla palvellaan tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, tietovarantojen käsittelyn avoimuutta ja julkisuutta sekä tietoaineistojen säilyttämisen ja arkistoinnin ennakkollista suunnittelua.
- Tiedonhallintayksikön on:
 - kuvattava tavat, joilla tietoaineistot muodostuvat tietovarantoihin,
 - ylläpidettävä toimintaympäristönsä tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia,
 - toimittava tiedonhallintamallin määritysten mukaisesti.

Tiedonhallintamallin sisältö

– Tiedonhallintamallin on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

1. **toimintaprosesseista**; niitä kuvaavat nimikkeet, prosessista vastaava viranomainen, prosessin tarkoitus ja lopputulos sekä prosessin sidokset muihin prosesseihin;
2. **tietovarannoista**; tietovarantojen nimikkeet, kuvaukset tietovarantojen sidoksista niitä käyttäviin toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin sekä lisäksi tietovarantojen tietoaineistoista yleisen tietosuoja-asetuksen 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot riippumatta siitä, käsitelläänkö tietovarannossa henkilötietoja;
3. **tietoaineistoista**; tieto arkistoon siirtämisestä ja arkistopaikasta tai tuhoamisesta;
4. **tietojärjestelmistä**; tietojärjestelmien nimikkeet, tietojärjestelmästä vastaava viran-omainen, tietojärjestelmän käyttötarkoitukset, tietojärjestelmässä käsiteltävät tiedot, tietojärjestelmän liittymät muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytettävät tiedonsiirtotavat;
5. **tietoturvajärjestelyistä**.

Tiedonhallintamalli ja JHS 179 mukainen arkkitehtuurikuvausten viitekehys

Periaatteellinen taso - MIKSI	Arvot, visio, missio	Ohjaavat lait ja säännökset	Rajaukset ja reunaehdot	Kyvykkyykskartta
	Strategiakartta	Arkkitehtuuriperiaatteet	Standardisalkku	Kyvykkyydet
	Strategiset tavoitteet	Viite- ja sidosarkkitehtuurit	Liiketoimintamalli	Kehittämisaatimukset ja tavoitteet
	Toiminta-arkkitehtuuri	Tietoarkkitehtuuri	Tietojärjestelmä-arkkitehtuuri	Teknologia-arkkitehtuuri
Käsitteellinen Taso - MITÄ	Toimijat	Käsitteistö	Tietojärjestelmäpalvelut	Teknologiavalinnat
	Palvelukartta	Käsitemallit	Tietojärjestelmäkartta	Teknologiapalvelut
	Tehtävät ja palvelut	Päätietyryhmät		
	Toimijoiden välinen vuorovaikutus	Tietoaineistot		
	Prosessikartta			
Looginen Taso - MITEN	Prosessien välinen vuorovaikutus	Loogiset tietovarannot	Arkkitehtuurin kerrosnäkymä	Teknologiaresurssit
	Prosessit	Loogiset tietomallit	Tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus	Looginen alustajäsennys
		Soveltamisprofiilit	Tietojärjestelmäsalkku	Looginen verkkokaavio
		Tietovirrat	Loogiset rajapinnat	
		Prosessit ja tiedot	Loogiset tietojärjestelmät ja -varannot	
		Toimijat - tiedot	Prosessit - tietojärjestelmät	
		Tietoturvajärjestelyt		
Fyysinen Taso - MILLÄ		Fyysiset tietomallit	Fyysiset rajapinnat	Laiteluettelo
		Fyysiset tietovarannot		Tilatiedot
				Lisenssisalkku
				Fyysinen verkkokaavio
				Tietojärjestelmät - teknologiapalvelut

= vastaavuus JHS 179 kuvauksiin = uusien kuvauskohteiden asemoituminen JHS 179 kehykseen

Viranomaisen tiedonhallinnan julkisuus: Tiedonhallintakartta

- Tiedonhallintayksikön on pidettävä yleisessä tietoverkossa saatavilla ajantasaista tiedonhallintamalliin perustuvaa kuvausta (*tiedonhallintakartta*), josta ilmenevät:
 - tiedonhallintayksikön keskeiset palvelut ja
 - toimintaprosessit,
 - niihin liittyvät tietovarannot sekä
 - niitä käyttävät tietojärjestelmät sekä
 - näiden väliset yhteydet ja
 - tietojen saatavuus rajapintojen avulla.
- Tiedonhallintayksikkö voi jättää tietoja pois tiedonhallintakartasta, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen, yleisen turvallisuuden tai järjestyksen taikka tietoturvallisuuden vaarantumisen vuoksi.
- Tiedonhallintakartasta on ilmentävä erikseen, jos se ei sisällä edellä mainituista syistä kaikkia keskeisiä kuvauksia tiedonhallintayksikön prosesseista, tietovarannoista tai tietojärjestelmistä.

Ajantasainen tietopohja: Tiedonhallinnan muutossuunnitelma

- Tarkoituksena muodostaa ylläpidetty tietopohja tiedonhallintayksikön toiminnasta, lähtökohdaksi tiedonhallintayksikön arvioidessa suunnittelemiensa muutosten vaikutuksia tiedonhallintaansa, käytettäviin tietojärjestelmiin ja tietovarantoihin.
- Tiedonhallintayksikön on laadittava tiedonhallinnan muutossuunnitelma, kun se uudistaa olennaisesti hallintoaan, palvelujaan tai tietojärjestelmiään.
- Kuvattava muutoksen taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset:
 - palvelujen ja toimintaprosessien tiedonhallintaan;
 - tiedonhallinnan vastuisiin;
 - käytössä oleviin tietojärjestelmiin ja tietoaineistoihin;
 - tiedonsaantioikeuksiin, luovutusperusteisiin ja tiedon luovutustapoihin;
 - tietoturvasuojajärjestelyihin;
 - tiedonhallinnan riskeihin ja niiden minimointiin;
 - toimijoihin, jotka voivat hyödyntää toiminnassaan uudistettavan tai kehitettävän tietovarannon tietoja;
 - tietoaineistojen säilytysaikoihin ja tapoihin sekä
 - tietoaineistojen arkistointiin ja tuhoamiseen.
- Toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava myös tiedonhallinnan muutossuunnitelma, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin.

Kuvaus asiarekisteristä

- Tieto siitä, missä tietojärjestelmissä ja muilla alustoilla niillä on asiarekisterin sisällön muodostavia toimintaprosessien metatietoja.
- Tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä kuvausta siitä, missä tietojärjestelmissä sillä on asiarekisteriin kuuluvia tietoja.
- Tiedonhallintayksikön on julkaistava kuvaus asiarekisteristä yleisessä tietoverkossa siltä osin kuin tiedot eivät ole salassa pidettäviä.

Tietojärjestelmien välinen yhteentoimivuus: Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvaus

- Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee se viranomainen, joka luovuttaa tiedot.
- Suunniteltaessa usean viranomaisten välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla, on tietorakenteen kuvaus määriteltävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.
- Tietorakenteen kuvaus koostuisi tiedonsiirron toteuttamisen vaatimasta määrittäyksestä, jolla vakioidaan luovutuksen kohteena olevien tietojen kuvaamisessa käytettävät sanastot ja käsitteet, koodistot sekä näiden väliset yhteydet.

	Valtiovarainministeriö	Ministeriöt	Tiedonhallintayksikkö	Tiedonhallintalautakunta	
Julkisen hallinnon yleinen tiedonhallintakartta	Vastaa ylläpidosta (5 §)	Huolehtii ajantasaisuudesta (5 §)			VN:n asetus sisällöstä ja ylläpidon toteutuksesta (5 §)
Kuvausten laadinta			Vastaa (10 §)	Valvoo (8 §)	
Tiedonhallintamalli			Ylläpitää (10 §)		
Tiedonhallintakartta			Ajantasaisena saataville yleiseen tietoverkkoon (10 §)		
Tiedonhallinnan muutossuunnitelma		Laatii, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja -järjestelmiin (11 §)	Laatii (11 §)		
Kuvaus asiarekisteristä			Ylläpitää (25 §) Julkaistava yleisessä tietoverkossa (25 §)		
Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvaus		Toimialasta vastaava ministeriö määrittelee tietorakenteen kuvauksen useiden viranomaisten välisissä tietojen luovutuksissa (29 §)			Rakenteen kuvauksen määrittelee tiedot luovuttava viranomainen (29 §)

Suunnittelu- ja kuvausvelvoitteet (tulkinta)

	GDPR	JulkL	TietohL*	ArkistoL	TAL§**	JHS/VAHTI	TOS
TIEDONHALLINTAMALLI							
PALVELUT JA PROSESSIT			X			X	X
TIETOVARANNOT	X					X	
TIETOAINEISTOT	X		X	X		X	X
TIETOJÄRJESTELMÄT		X	X	X		X	
TIETOTURVAJÄRJESTELYT	X	X				X	
TIEDONHALLINTAKARTTA							
SISÄLTÖ	X	X	X			X	
JULKAISU / VIESTINTÄ	X		X			X	
MUUTOSSUUNNITELMA							
PALVELUT JA PROSESSIT						X	
TIEDONHALLINTA	X					X	
TIETOVARANNOT JA TIETOJÄRJESTELMÄT	X					X	
TIEDON SÄILYTYS JA ARKISTOINTI	X					X	
TALOUDELLISET VAIKUTUKSET					X	X	

* Tietohallintolain kokonaisarkkitehtuurin kuvauksen määrittäminen hyvin yleinen

** Viranomaisten talouden suunnittelua ja seurantaan koskeva sääntely

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Riitta Autere

Neuvotteleva virkamies

Puh. 0295 16001 (vaihde)

Lisätieto: etunimi.sukunimi@vm.fi

www.vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä

vm-viestinta@vm.fi

Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

